

Troms Bonde- og Småbrukarlag

Kjosvatn
9050 Storsteinnes

12. juni 2003

Telefon 77720839
Faks 77725742

Mobil 95967575
E-post troms@smabrukarlaget.no

Landbruksdepartementet	
Saksnr.:	Deinnr.:
no 2003 / 01048	13
Mottatt: 16 JUN 2003 CP/SR	
Saksbeh.:	772.14
Kopi:	

Landbruksdepartementet
Landbrukspolitisk avdeling
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

deres ref: 96/04668

Uttalelse ang. behovet for fredning av Stonglandshalvøya.

Troms Bonde- og Småbrukarlag vil innledningsvis slå fast at vi er for å opprettholde fredningsbestemmelsene mot reinbeiting på Stonglandshalvøya. Samtidig mener vi at det må være mulig å finne fram til ordninger som tar hensyn til både reindriftsutøvere og gårdbrukere/grunneiere. Målet må være å oppnå fredelig sameksistens som utnytter naturressursene i området, men som heller ikke overbeskatter dem.

Juridisk side.

Reinbeitekonflikten på Stonglandshalvøya har både en juridisk og en samfunns- og ressurspolitisk side. Troms Bonde- og Småbrukarlag vil her ikke gå særlig inn på det juridiske spørsmålet om hvorvidt fredninga av Stonglandshalvøya er gyldig eller ikke. Vi bare konstaterer at Senja tingrett (i juli 2002) har slått fast at fredninga er lovlig. At Staten må ha anledning til å foreta slik fredning samsvarer også med alminnelig rettsoppfatning blant folk flest. Noe annet ville anses som fullstendig urimelig.

Av rettdokumentene fra Senja tingrett ser en at det også settes fram krav om erstatningsutmåling i tilfelle fredningsvedtaket kjennes ugyldig.

Samfunns- og ressurspolitisk side.

Så til spørsmålet om behovet for fortsatt fredning av halvøya. Alle argumenter som tidligere har vært brukt for fredning av Stonglandshalvøya, gjelder fortsatt. Vi antar at departementet har såpass bra kjennskap til disse argumentene at det skulle være unødvendig å repetere dem her.

Normalt er det relativt lite konflikt her i landsdelen mellom bygdefolk og reindrift. De fleste reineiere sørger for å holde reinen sin i områder der den kan beite i fred og ikke blir forstyrret. Reinen er først og fremst et fjell- og utmarksdyr som sjelden beiter i nærheten av bebyggelse. Slik er det ikke på Stonglandshalvøya. Vi har forståelse for at det for eksempel kan oppfattes som en plage å ha bjellerein helt "opp i husdørene", samtidig som skadene på innmarka fører til merarbeid for gårdbrukerne.

Det aller sterkeste argumentet for fredning er imidlertid at fredning gir den beste muligheten for beiter regulering i forhold til ressursgrunnlaget. Folk som bor i området hevder at utmarka er sterkt nedbeitet og har vært det siden først på 80-tallet. Også beiteundersøkelsen som blei foretatt av sivilagronom Loyd Villmo (1997) slår fast at det er svært viktig at beitenene ikke overbeskattes. Det er grunn til å studere denne rapporten grundig. Her gis nøyaktige tall for maksimal beitebelastning (dyr og døgn). Hans Prestbakkmo konkluderer i en rapport høsten 2002 at all tilvekst av lav på halvøya taes ut hvert år. Skal lavbeitene kunne ta seg opp, må de få hvile noen år.

Det er svært viktig at reindriftsutøverne, både av hensyn til reinen og sitt eget fremtidige ressursgrunnlag, ikke overbelaster beitenene verken med antall dyr eller antall døgn. Troms Bonde- og Småbrukarlag er ikke i tvil om at sjansen for at dette overholdes er størst så lenge den generelle fredningsbestemmelsen opprettholdes, mens beitinga reguleres av en avtale mellom grunneierne og reineierne.

Topografi.

Når en studerer topografien for hele Senja (og for den delen som omfattes av Sør-Senja reinbeitedistrikt) er det lett å se at Stonglandshalvøya er spesiell. Når vi ser bort fra en del flattere landskap på midtre og indre del av Senja og en rekke daler, består øya hovedsakelig av fjell. På yttersida deles landskapet opp av mange fjorder. Senja er befolket delvis i dalene, men for det meste langs sjøkanten. Store deler av kyststripa er ubebodd og også ubeboelig. Poenget her er at ved det smale Stonglandseidet, er det en markert endring i landskapet. Nord for Stonglandseidet er det mye fjell-landskap, mens det fra eidet og sørover (Stonglandshalvøya) er et nokså lavtliggende landskap. Siden dette også er den sydligste delen av Senja, vil det alltid være slik at Stonglandshalvøya har et annet klima enn resten av Senja. Mange av gårdsbrukene ligger sørvendt og snøen blåser for det mest vekk slik at enga ligger bar vinterstid. Våren kommer også relativt tidlig her.

Både fordi halvøya representerer et naturlig avgrenset område og har gunstige klimatiske og topografiske forhold, har vi forståelse for at den er attraktiv i reindriftssammenheng.

Føring av rein.

Vi har ingen statistisk korrekte opplysninger på i hvor stor grad det er alminnelig å gi rein tilleggsfôr. Men vi har grunn til å anta at det er adskillig mer utbredt enn det vi er vant til å tenke oss. Tilskuddsføring brukes aktivt i reindriften blant annet for å holde kontroll med dyrene og stimulere dem til å oppholde seg i et bestemt ønsket område.

Beboere på Stonglandshalvøya hevder at reinsdyrene her fores enten på eller i umiddelbar nærhet av innmark. Dette bidrar også til at dyrene i sterkere grad selv oppsøker innmark. I tillegg til generell skade på innmarksvegetasjonen, påpeker gårdbrukerne i området de skader reinen påfører gjerdene. Dette gjelder både ordinære permanente gjerdene, men særlig elektriskgjerdene som blir satt opp for andre beitedyr. At alt dette bidrar til betydelig merarbeid og utgifter for gårdbrukerne skulle være nokså innlysende.

Imøtekommenhet.

Til tross for de problemene reinbeiting på Stonglandshalvøya har representert opp gjennom tidene, har grunneierne her etter vårt skjønn utvist en særdeles stor grad av toleranse og en enestående evne til imøtekommenhet. Nettopp for å komme reindriftns behov i møte og for å få den ulovlige betinga, som hele tida har foregått, inn i regulerte former, gikk grunneierne i mai 2000 inn i en beiteavtale med Sør-Senja reinbeitedistrikt.

Alle er enige om at konfliktnivået har vært betydelig mindre etter at denne avtalen ble inngått. Fremdeles er det litt for dårlig kommunikasjon mellom reineiere og grunneiere, men det er nå på tale å opprette faste og hyppige "møteplasser". Bøndene i området har et oppriktig ønske om å kunne leve i fredelig sameksistens med reindriftns næringa.

Troms Bonde- og Småbrukarlag ser det som svært viktig at fredningsbestemmelsen opprettholdes og at partene gis mulighet til å styrke samarbeidet gjennom et avtalt beiteforhold. En opphevelse nå vil virke svært destruktivt på de som har vist imøtekommenhet og vilje til å finne fram til gode løsninger for begge parter. Konfliktnivået vil uten tvil nå tilbake til gamle høyder dersom departementet mot formodning skulle oppheve fredningsbestemmelsen.

Møte partene.

Vi er glad for at departementet gir seg tid til en grundig gjennomgang av denne saka og at vi får bidra med denne uttalelsen. Det ville også ha vært svært nyttig dersom de som behandler saka i departementet kunne reise til Senja og møte de involverte direkte. Gjennom samtaler med gårdbrukere/grunneiere og reindriftnsutøvere vil en lettere kunne kartlegge i hvilken grad konfliktløsning er en faktisk målsetning for partene. Vi vil også be departementet legge stor vekt på de uttalelsene som kommer fra kommunen og fra landbruksforvaltninga i fylket. Begge disse instansene har lang og grundig kjennskap til saka og de lokale forhold.

Med hilsen for TBS

Tor-Odin Kjosvatn
-fylkessekretær-